

5

Na osnovu člana 130. stav (1) tačka b), a u vezi sa članom 123. stav (2) i člana 124. stav (2) Zakona o osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", 23/17) i člana 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine na 9. sjednici održanoj 05.12.2017. godine, donosi

**PRAVILNIK
O VANJSKOJ REVIZIJI**

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom se propisuje način izbora vanjskog revizora, postupak vanjske revizije društava za osiguranje i reosiguranje, minimalni sadržaj revizije i revizorskog izvještaja društava za osiguranje i reosiguranje (u daljem tekstu: društvo), razlozi i način neprihvatanja revizije, odnosno revizorskog izvještaja.

II. IZBOR VANJSKOG REVIZORA I POSTUPAK VANJSKE REVIZIJE

Član 2.

(Izbor vanjskog revizora)

- (1) Skupština društva imenuje vanjskog revizora, uz prethodno pribavljanje saglasnosti Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor) na prijedlog za izbor vanjskog revizora.
- (2) Vanjski revizor pored ispunjavanja uvjeta utvrđenih propisima o računovodstvu i reviziji, koje dokazuje rješenjem o izdavanju dozvole za rad, mora ispunjavati i posebne uvjete:
 - a) da u godini na koju se odnosi revizija, nije kod istog društva obavljao usluge u vezi sa procjenom vrijednosti društava, aktuarske usluge, interne revizije, menadžerske usluge i usluge ljudskih resursa, pravne i stručne usluge koje se odnose na proces revizije, savjetodavne, brokerske, dilerske ili investicijske usluge, što se potvrđuje izjavom direktora društva i izjavom direktora revizorskog društva ovjerenom kod nadležnog organa,
 - b) da u društvu u kojem obavlja reviziju u prethodnoj godini nije ostvario više od 50% ukupnog prihoda, što se dokazuje odgovarajućom knjigovodstvenom dokumentacijom - bilansom uspjeha i izjavom o naplaćenju naknadi za obavljanje reviziju u tom društvu,
 - c) da je u odnosu na društvo i dioničare društva nezavisan, odnosno da nije u vezi odnos koji bi mogao dovesti u pitanje nezavisnost i nepristrasnost, što se dokazuje izjavom direktora revizorskog društva, ovjerenom kod nadležnog organa, da izvještaj o reviziji za neko od društava, u periodu od dvije prethodne godine, nije prihvaćen od strane Agencije za nadzor,
 - d) da nije dao pozitivno revizorsko mišljenje u izvještaju o reviziji za društvo kome je, nakon toga, a u vezi sa nepravilnostima i/ili nezakonitostima, u radu u godini na koju se odnosi izvještaj o reviziji, oduzeto odobrenje za rad ili izrečena mjera zabrane raspolaganja imovinom od strane Agencije za nadzor, odnosno nad kojim je otvoren postupak posebne likvidacije,
 - e) da nema bilo kakav direktan ili indirektan finansijski interes u društvu ili kod bilo kog povezanog lica sa

društvom, što se potvrđuje izjavama direktora društva i revizorskog društva, ovjerenom kod nadležnog organa,

- f) da nema bilo kakav drugi odnos koji može kompromitovati njegovu nezavisnu ocjenu.
- (3) Pored dostavljanja dokaza o ispunjavanju uvjeta iz stava (2) ovog člana, koji su sastavni dio prijedloga za izbor vanjskog revizora, za vanjskog revizora je potrebno dostaviti i dokaze o ispunjavanju uvjeta propisanih članom 50. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 83/09).
 - (4) Na sva pitanja koja se odnose na reviziju finansijskih izvještaja društva, a koja nisu regulisana ovim Pravilnikom, primjenjuju se odredbe Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i Kodeks profesionalne etike revizora.
 - (5) Uz prijedlog o izboru vanjskog revizora, društvo je dužno Agenciji za nadzor dostaviti i plan obavljanja revizije od strane revizorskog društva kojemu se namjerava povjeriti obavljanje revizije, uključujući i opis sadržaja planirane revizije po pojedinim područjima kao i planirani sastav revizorskog tima.
 - (6) Prijedlog za izbor vanjskog revizora iz stava (1) ovog člana, društvo podnosi svake godine, najkasnije do 30. septembra za tekuću godinu.
 - (7) Agencija za nadzor će u roku od 30 dana od dana dostavljanja prijedloga za izbor vanjskog revizora iz stava (6) ovog člana, ukoliko nema primjedbi, izdati saglasnost da predloženi vanjski revizor izvrši reviziju.
 - (8) U slučaju da Agencija za nadzor ima primjedbu na predloženog vanjskog revizora, o tome obavještava društvo u roku od 30 dana od dana dostavljanja obavijesti uz obrazloženje istih.
 - (9) U slučaju primjedbi na predloženog vanjskog revizora, društvo je u obavezi da dostavi dokaze o otklanjanju primjedbi Agencije za nadzor na izbor istog vanjskog revizora u roku od 10 dana od dana zaprimanja obavijesti iz stava (8) ovog člana, nakon čega će Agencija za nadzor provesti postupak utvrđen stavom (7) i (8) ovog člana.
 - (10) U slučaju da društvo nije u mogućnosti dostaviti dokaze o otklanjanju primjedbi Agencije za nadzor iz stava (8) ovog člana, dužno je predložiti drugog vanjskog revizora uz dostavljanje dokaza o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim Pravilnikom i o tome obavijesti Agenciju za nadzor, u roku od 10 dana od dana zaprimanja obavijesti iz stava (8) ovog člana, nakon čega će Agencija za nadzor provesti postupak utvrđen stavom (7) i (8) ovog člana.

Član 3.

(Postupak vanjske revizije)

- (1) Revizorski izvještaj društva sačinjava se na osnovu:
 - a) Revidiranja finansijskih i konsolidiranih finansijskih izvještaja društava za osiguranje, konsolidiranih finansijskih izvještaja grupe osiguravača i konsolidiranih finansijskih izvještaja koncerna osiguravača osiguravajućeg holdinga, te mješovitog osiguravajućeg holdinga, odnosno društava za reosiguranje, koje društvo sastavlja na osnovu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih revizorskih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu: finansijski izvještaji),
 - b) provjeravanja pravilnosti, tačnosti i potpunosti izvještaja koje društvo sastavlja na osnovu podzakonskih akata Agencije za nadzor,

- c) provjere i ocjenjivanja organizacije i djelotvornosti poslovnih funkcija, a posebno rada interne kontrole, interne revizije, kadrovske osposobljenosti, te kvalitete općih akata društva i njihove primjene,
 - d) provjere i ocjenjivanja funkcionisanja informacionog sistema, pravila i načina upravljanja rizicima u poslovanju i ulaganjima i
 - e) davanja ocjene o postupanju društva po nalogima Agencije za nadzor.
- (2) Provjera i ocjenjivanje iz stava (1) tačka d) će se vršiti u skladu sa minimalnim standardima koje će propisati Agencija za nadzor.

Član 4.

(Sačinjavanje revizorskog izvještaja)

Revizorski izvještaj društva sačinjava se na osnovu obavljene revizije, a u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o osiguranju, Međunarodnim revizijskim standardima, pravilima revizijske struke i drugim pravilima i propisima, poštujući Kodeks profesionalne etike revizora.

Član 5.

(Obaveze vanjskog revizora)

- (1) Vanjski revizor obavezan je davati mišljenja o tome jesu li finansijski izvještaji društva za osiguranje (nekonsolidirani i konsolidirani) sastavljeni u skladu sa propisima i standardima struke.
- (2) Tokom obavljanja revizije, vanjski revizor je obavezan odmah obavijestiti Agenciju za nadzor o svakoj uočenoj činjenici koja predstavlja:
 - a) teže kršenje zakona, propisa ili odredbi na temelju kojih je izdano odobrenje za rad društva za osiguranje,
 - b) težu prevaru ili pronevjeru,
 - c) materijalno značajnu promjenu finansijskog rezultata iskazanog u nerevidiranim finansijskim izvještajima,
 - d) teže kršenje internih akata društva za osiguranje,
 - e) kao i ostalim činjenicama i okolnostima koje mogu ugroziti daljnje poslovanje društva za osiguranje.
- (3) Vanjski revizori također su dužni obavijestiti Agenciju za nadzor o svakoj činjenici iz stava (2) ovoga člana za koju saznaju tokom obavljanja revizije u društvu koje ima usku povezanost u smislu člana 2. tačke s) Zakona o osiguranju.
- (4) Otkrivanje bilo koje činjenice u smislu st. (2) i (3) ovoga člana od strane vanjskog revizora ne smatra se kršenjem propisa i odredaba ugovora između vanjskog revizora i društva za osiguranje koje se odnose na ograničenja davanja podataka pa zbog toga neće snositi odgovornost koja bi u drugim slučajevima iz toga proizlazila.

III. MINIMALNI SADRŽAJ REVIZIJE I REVIZORSKOG IZVJEŠTAJA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE

Član 6.

(Sadržaj revizorskog izvještaja)

- (1) Revizorski izvještaj sadrži:
 - a) izvještaj i mišljenje revizora o finansijskim izvještajima,
 - b) dodatne izvještaje društva,
 - c) analize uz finansijske i dodatne izvještaje,
 - d) ostale relevantne nalaze u skladu sa propisima.
- (2) Vanjski revizor potpisuje mišljenje izrađeno na osnovu pojedinačnih izvještaja i analiza društva, utvrđenih na osnovu revizije društva iz člana 4. ovog Pravilnika.

Član 7.

(Postupanja društva po preporukama)

Revizor je dužan dati ocjenu o postupanju društva po preporukama provedene revizije za prethodnu finansijsku godinu i vanredne revizije ukoliko je provedena.

Član 8.

(Revizija u slučaju statusnih promjena društva)

U slučaju statusne promjene društva, vanjski revizor je dužan izvršiti reviziju finansijskih izvještaja koji su sačinjeni prema stanju na dan upisa promjene u registar, dati svoje mišljenje, a društvo je isto, zajedno s finansijskim izvještajima, dužno dostaviti Agenciji za nadzor u roku od 60 dana od dana promjene.

Član 9.

(Revizorski izvještaji)

Izvještaji iz člana 6. stava (1) tačka a) i b). ovog Pravilnika su:

- a) finansijski izvještaji (bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama u kapitalu, izvještaj o novčanom toku i bilješke uz finansijske izvještaje),
- b) izvještaj o stanju i promjenama kapitala i garantnog fonda, odnosno ispunjavanja uvjeta u skladu sa Pravilnikom o elementima i kontroli margine solventnosti,
- c) izvještaj o stanju i promjenama tehničkih rezervi osiguranja,
- d) izvještaj o stanju i strukturi ulaganja sredstava tehničkih rezervi, ne uključujući matematičku rezervu,
- e) izvještaj o stanju i strukturi ulaganja sredstava matematičke rezerve,
- f) izvještaj o stanju i strukturi ulaganja garantnog fonda,
- g) izvještaj o načinu vođenja poslovnih knjiga,
- h) izvještaj o ispravnosti i potpunosti dodatnih izvještaja i obavijesti Agenciji za nadzor,
- i) izvještaj o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih stavki, te računovodstvenim politikama,
- j) izvještaj o finansijskim transakcijama s povezanim licima,
- k) izvještaj o posrednicima u osiguranju s kojima društvo ima sklopljen ugovor o posredovanju,
- l) izvještaj o postupanju društva po nalogima Agencije za nadzor i preporukama iz provedene revizije za prethodnu finansijsku godinu i vanrednu reviziju ukoliko je provedena,
- m) izvještaj o upravljanju i ograničavanju rizika kojima je izloženo društvo,
- n) izvještaj o radu interne revizije,
- o) izvještaj o funkcionisanju i kvaliteti informacionog sistema,
- p) izvještaj o organizaciji društva, efikasnosti poslovnih funkcija i kadrovskoj osposobljenosti.

Član 10.

(Analize uz revizorski izvještaj)

Uz izvještaje iz člana 9. ovog Pravilnika, vanjski revizor obavezno prilaže i analize iz člana 6. stav (1) tačka c) koje se odnose na:

- a) finansijske i statističke izvještaje,
- b) analizu o stanju i promjenama tehničkih rezervi društva,
- c) analizu o stanju i strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke rezerve, matematičke rezerve i garantnog fonda,
- d) način vođenja poslovnih knjiga,

- e) osnovne pokazatelje poslovanja (ekonomičnost, rentabilnost, profitabilnost, likvidnost, solventnost, efikasnost rješavanja oštetnih zahtjeva),
- f) organizaciju društva, efikasnosti poslovnih funkcija, funkcionisanju i kvaliteti informacionog sistema i kadrovskoj osposobljenosti.

Član 11.

(Analiza finansijskih i statističkih izvještaja)

- (1) Analiza bilansnih pozicija, pored ostalog, obavezno sadrži prikaz:
 - a) vrijednosti i strukture nematerijalnih sredstava, kao i uvjeta pod kojima su navedena ulaganja izvršena i ocjenu navedenih uvjeta u odnosu na tržišne,
 - b) vrijednosti i strukture nekretnina (posebno namijenjenih za obavljanje djelatnosti osiguranja i investicijskih nekretnina - ulaganja), stepena amortizovanosti i evidencije o vlasništvu,
 - c) vrijednosti, strukture i stepena završenosti nekretnina i opreme u pripremi,
 - d) dugoročnih finansijskih ulaganja, posebno u povezana pravna lica, po strukturi i ročnosti, kao i podatke o uvjetima pod kojima su plasirana sredstva sa ocjenom tih uvjeta u odnosu na tržišne uvjete i usklađenosti plasmana sa vrstom poslova osiguranja koje društvo obavlja,
 - e) učešća u kapitalu zavisnih, povezanih i ostalih pravnih lica, sa nazivom, iznosom, procentom učešća društva u kapitalu i podacima o ukupnoj strukturi vlasništva tih lica,
 - f) kratkoročnih finansijskih plasmana, posebno u povezana pravna lica, po strukturi i ročnosti, kao i podatke o uvjetima pod kojima su plasirana sredstva sa ocjenom tih uvjeta u odnosu na tržišne uvjete i usklađenosti plasmana sa vrstom poslova osiguranja koje društvo obavlja,
 - g) potraživanja po osnovu premije data po vrstama osiguranja, ročnoj strukturi i ispravci vrijednosti tih potraživanja, sa podacima o najvećim dužnicima;
 - h) potraživanja po osnovu učešća u naknadi šteta sa ispravkom vrijednosti, te podacima o najvećim dužnicima,
 - i) ostalih potraživanja, uključujući i potraživanja iz specifičnih poslova, zajedničkih ulaganja i sl., po strukturi i ročnosti, ispravci vrijednosti tih potraživanja, sa podacima o najvećim dužnicima, kao i poseban prikaz međusobnih potraživanja i obaveza i njihovom izvršavanju kod zajedničkih ulaganja,
 - j) vrijednosti i strukture aktivnih vremenskih razgraničenja, promjena u toku godine, sa obrazloženim stavom o izvršenim razgraničenjima,
 - k) iznosa i strukture kapitala društva i garantnog fonda, obračuna margine solventnosti, kao i ocjenu usklađenosti sa propisima,
 - l) dioničara društva sa kvalifikovanim udjelom, kao i podatke o povezanosti dioničara, podatke o vlasnicima pravnih lica, koja su dioničari društva, sve do krajnjih vlasnika u lancu vlasništva - fizičkih lica,
 - m) vrijednosti i strukture dugoročnih i kratkoročnih rezervisanja, kao i ocjenu usklađenosti sa propisima,
 - n) dugoročnih obaveza, po strukturi i ročnosti, posebno prema povezanim licima,
 - o) kratkoročnih obaveza, po strukturi i ročnosti, posebno prema povezanim licima,
 - p) obaveza za štete i njihovoj usklađenosti sa propisanim ili ugovorenim rokovima za isplatu šteta,
 - q) obaveza prema Zaštitnom fondu Federacije BiH,

- r) ostalih obaveza, posebno prema povezanim licima, obaveza iz specifičnih poslova, zajedničkih ulaganja i sl.,
 - s) vrijednosti i strukture pasivnih vremenskih razgraničenja, promjena u toku godine, sa obrazloženim stavom o izvršenim razgraničenjima,
 - t) likvidnosti i solventnosti društva, nakon analize i ocjene stanja i realnosti potraživanja i obaveza.
- (2) Za sve vrste plasmana i potraživanja obavezno se navode podaci o vrsti, odnosno strukturi, vrijednosti, ročnosti, ispravci vrijednosti, osnovanosti i realnosti otpisa, kao i pojedinačni podaci o najvećim dužnicima.
 - (3) Analiza bilansa stanja obavezno sadrži i prikaz strukture rizične aktive i ocjenu o rezervama za taj dio aktive, kao i van bilansnu evidenciju.
 - (4) Analiza bilansa uspjeha društva, pored ostalog, obavezno sadrži podatke o:
 - a) poslovnim prihodima i rashodima,
 - b) ostvarenoj premiji osiguranja po vrstama, prihodu od premije, rasporedu bruto premije osiguranja prema propisima i internim aktima društva, svim vrstama datih popusta na premiju, usklađenosti sa propisima i uticaju odobrenih popusta na poslovni rezultat,
 - c) ostvarenim poslovnim rashodima, odnosno troškovima poslovanja i njihovoj pokrivenosti obračunatim režijskim dodatkom,
 - d) ostvarenim finansijskim prihodima i rashodima, a posebno sa povezanim licima,
 - e) ostalim prihodima i rashodima,
 - f) finansijskom rezultatu, po segmentima prihoda i rashoda, a posebno se daje obrazloženje u slučaju gubitka, sa detaljnijim pregledom strukture one grupe prihoda i rashoda u okviru koje je ostvaren gubitak.

Član 12.

(Izvještaj i analiza o stanju i promjenama tehničkih rezervi osiguranja)

Izvještaj i analiza o stanju i promjenama tehničkih rezervi osiguranja mora sadržavati najmanje:

- a) stanje tehničkih rezervi osiguranja na početku godine, stanje tehničkih rezervi osiguranja na kraju godine i promjene stanja tehničkih rezervi osiguranja tokom godine,
- b) opis metoda koje društvo primjenjuje za utvrđivanje tehničkih rezervi osiguranja (ako je društvo promijenilo metodu izračunavanja tehničkih rezervi osiguranja vanjski revizor mora pojasniti promjenu i učinak na finansijski rezultat i položaj društva), kao i ocjenu pouzdanosti i kvaliteta podataka i pretpostavki,
- c) u slučaju uočenih slabosti i nepravilnosti dostavlja se preporuka vanjskog revizora,
- d) objašnjenja u vezi ispunjavanja preporuka vanjskog revizora iz prethodnih godina.

Član 13.

(Izvještaj i analiza o stanju i strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke rezerve, matematičke rezerve i garantnog fonda)

Pojedinačni izvještaji i analize o stanju i strukturi ulaganja sredstava tehničkih rezervi, posebno matematičke rezerve i garantnog fonda društva mora sadržavati najmanje:

- a) kratak opis stanja i strukture ulaganja sredstava u skladu sa zakonima i podzakonskim aktima Agencije za nadzor, kojima se reguliše ulaganje sredstava društva, s uporednim tabelarnim prikazom prethodne godine,
- b) stanje ulaganja sredstava na početku godine, na kraju godine i promjene stanja ulaganja tokom godine,

- c) u slučaju uočenih slabosti i nepravilnosti dostavlja se preporuka vanjskog revizora,
- d) objašnjenja u vezi ispunjavanja preporuka vanjskog revizora iz prethodnih godina,
- e) mišljenje o stanju i strukturi ulaganja sredstava, te o sigurnosti, isplativosti i tržišnosti ulaganja, ročnosti ulaganja, raznovrsnosti i disperziji ulaganja, kao i o valutnoj i vremenskoj usklađenosti.

Član 14.

(Izvršaj i analiza o načinu vođenja poslovnih knjiga)

- (1) Izvršaj i analiza o načinu vođenja poslovnih knjiga uključuje mišljenje vanjskog revizora o načinu vođenja poslovnih knjiga društva, uz navođenje eventualnih nepravilnosti ili slabosti koje su utvrđene tokom revizije, kao i rizika koji iz tih slabosti proizlaze.
- (2) Vanjski revizor naročito ispituje i daje ocjenu o tome da li se, na način iz stava (1) ovog člana i u skladu sa propisima, vodi evidencija obrazaca "stroge evidencije", po vrstama osiguranja, u društvu i kod zaduženih lica, kao i evidencija šteta po vrstama osiguranja.

Član 15.

(Izvršaj o ispravnosti i potpunosti obavijesti i izvršajta koji se dostavljaju Agenciji za nadzor)

Izvršaj o ispravnosti i potpunosti obavijesti i izvršajta koje društvo dostavlja Agenciji za nadzor uključuje mišljenje revizora o ispravnosti i potpunosti dodatnih izvršajta i obavijesti. Kriterij ispravnosti i potpunosti je između ostalog i usaglašenost s revidiranim finansijskim izvršajtima.

Član 16.

(Izvršaj o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih stavki, te računovodstvenih politika)

Izvršaj o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih stavki, te računovodstvenim politikama, uključuje opis metoda upotrebljenih pri vrednovanju pojedinih bilansnih i vanbilansnih stavki kao i navođenje upotrebljenih računovodstvenih politika.

Član 17.

(Izvršaj o transakcijama sa povezanim licima)

- (1) Analiza finansijskih transakcija sa povezanim licima sadrži nazive, odnosno ime i prezime, povezanih lica sa kojima je društvo obavljalo finansijske transakcije, vrstu povezanosti, pravni ili drugi osnov transakcije, vrstu i vrijednost izvršenih transakcija, te mišljenje vanjskog revizora o uticaju izvršenih transakcija na finansijski rezultat i položaj društva.
- (2) Pod povezanim licima u smislu ovog Pravilnika se smatraju lica definisana Zakonom o osiguranju i utvrđena u podzakonskim aktima.

Član 18.

(Izvršaj o posrednicima u osiguranju)

- (1) Izvršaj o posrednicima u osiguranju s kojima je društvo zaključilo ugovor o posredovanju, uključuje podatke o obračunatoj i isplaćenju proviziji posredniku, kao i ostvarenoj premiji putem posrednika po vrstama osiguranja.
- (2) Izvršaj iz stava (1) ovog člana se sačinjava posebno za posrednike - fizička lica, posrednike - pravna lica i javna preduzeća - poštanske operatere i banke.

Član 19.

(Izvršaj o postupanjima društva po nalogima Agencije za nadzor)

Izvršaj o postupanju društva po nalogima Agencije za nadzor sadržava ocjenu vanjskog revizora o postupanju po svakom nalogu. U slučaju nepostupanja društva po nalogu Agencije za nadzor, izvršaj mora sadržavati mišljenje vanjskog revizora o uticaju neprovođenja istog na istinit i fer pregled

finansijskih izvršajta društva i efekat istog na kontinuitet poslovanja društva.

Član 20.

(Izvršaj o poštivanju pravila o upravljanju rizicima)

- (1) Vanjski revizor dužan je provjeriti i ocijeniti pravila, politike i procedure društva za identificiranje, mjerenje, praćenje i ograničavanje rizika kojima je društvo izloženo u svom poslovanju, kao i primjenu navedenih akata o čemu mora izraditi izvršaj o upravljanju i ograničavanju rizika društva.
- (2) Izvršaj iz stava (1) ovoga člana mora sadržavati najmanje:
 - a) kratak opis vrsta rizika kojima je društvo izloženo u svojem poslovanju,
 - b) procjenu politika i procedura koje se odnose na upravljanje pojedinim rizikom, kao i provedbu istih,
 - c) nedostatke u upravljanju pojedinim rizikom,
 - d) mišljenje vanjskog revizora o adekvatnosti identificiranja, mjerenja i upravljanja pojedinim rizikom,
 - e) preporuke koje se odnose na eventualne korekcije pri izračunu kapitala i adekvatnosti kapitala, te na upravljanje rizikom likvidnosti i solventnosti, kao i na ostale rizike kojima je društvo izloženo,
 - f) mišljenje vanjskog revizora o adekvatnosti i djelotvornosti sistema internih kontrola, vezano uz upravljanje pojedinim rizikom,
 - g) mišljenje o postupanju društva na osnovu preporuka interne revizije,
 - h) mišljenje o postupanju društva s obzirom na preporuke vanjskog revizora iz prethodnih godina,
 - i) preporuke vanjskog revizora za poboljšanje politika i procedura upravljanja rizicima.
- (3) Vanjski revizor je dužan ispuniti i potpisati Upitnik koji je sastavni dio ovog Pravilnika (Prilog 1).

Član 21.

(Izvršaj o djelovanju interne revizije)

- (1) Vanjski revizor je dužan provjeriti i ocijeniti djelotvornost interne revizije te izraditi izvršaj o radu interne revizije.
- (2) Izvršaj iz stava (1) ovoga člana mora sadržavati najmanje:
 - a) kratak opis rada interne revizije s podacima o stručnoj osposobljenosti zaposlenih u internoj reviziji (navesti ime i prezime lica koja posjeduju certifikat ovlaštenog internog revizora),
 - b) mišljenje vanjskog revizora o radu interne revizije (revizor procjenjuje djeluje li interna revizija na način propisan zakonom i općim aktima, da li je interni revizor nezavisan, obavlja li poslove prema pravilima struke, procjenjuje li zakonitost poslovanja društva, te primjerenost i djelotvornost sistema internih kontrola na način da osigura sigurno i razumno upravljanje društvom),
 - c) popis eventualnih nedostataka u radu interne revizije društva i rizika koji iz njih proizilaze,
 - d) mišljenje o postupcima društva u vezi sa internom revizijom, s obzirom na preporuke vanjskog revizora iz prethodnih godina za unapređenje funkcije interne revizije,
 - e) preporuke vanjskog revizora za poboljšanje djelotvornosti interne revizije.
- (3) Revizor je dužan ispuniti i potpisati Upitnik koji je sastavni dio ovog Pravilnika (Prilog 2).

Član 22.

(Izvjешtaj o kvaliteti informacionog sistema)

- (1) Vanjski revizor je dužan provjeriti i ocijeniti stanje i kvalitet informacionog sistema o čemu mora izraditi izvještaj o kvaliteti informacionog sistema.
- (2) Izvjешtaj iz stava (1) ovoga člana sadrži ocjenu koja se odnosi na stanje i adekvatnost upravljanja informacionim sistemom u skladu sa međunarodno priznatim standardima i okvirima za reviziju informacionog sistema, korištenjem metoda i postupaka za reviziju informacionog sistema zasnovanih na procjeni rizika.
- (3) Izvjешtaj iz stava (1) ovoga člana mora sadržavati najmanje:
 - a) usklađenost djelovanja informacionog sistema s poslovnim ciljem i propisanim internim procedurama poslovanja,
 - b) učinkovitost djelovanja informacionog sistema,
 - c) politike i organizaciju sigurnosti i zaštite informacionog sistema i podataka,
 - d) sigurnost baze podataka (strove evidencije o zaključenim policama i prijavljenim štetama itd.),
 - e) primjerenost vanjskih, sistemskih i ostalih kontrola,
 - f) tehnološka opremljenost,
 - g) eventualno uočene slabosti i rizici sistema,
 - h) mišljenje vanjskog revizora o adekvatnosti upravljanja informacionim sistemom,
 - i) preporuke koje se odnose na unapređenje sistema i otklanjanje uočenih slabosti,
 - j) mišljenje o postupcima društva s obzirom na preporuke vanjskog revizora iz prethodnih godina.

Član 23.

(Mišljenje vanjskog revizora)

- (1) Mišljenje u izvješčaju vanjskog revizora izražava se isključivo kao:
 - a) pozitivno ili neuvjetno mišljenje, odnosno mišljenje da su finansijski izvješćaji društva tačno i objektivno sačinjeni, da su potpuno u skladu sa propisima Agencije za nadzor, međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim standardima finansijskog izvješćavanja i da je revizija u potpunosti obavljena,
 - b) mišljenje sa rezervom, odnosno mišljenje da postoje određeni problemi vezani za izvješćaje društva kao što su nedostatak dokaznog materijala, odstupanje finansijskih izvješćaja ili njihovih dijelova od međunarodnih računovodstvenih standarda, međunarodnih standarda finansijskog izvješćavanja, propisa Agencije za nadzor i ograničenja u obimu postupka revizije, itd., negativno mišljenje, odnosno mišljenje da finansijski izvješćaji društva nisu tačno i objektivno sačinjeni i da nisu u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima, međunarodnim standardima finansijskog izvješćavanja i propisima Agencije za nadzor,
 - c) suzdržano mišljenje, odnosno suzdržavanje od davanja mišljenja o finansijskim izvješćajima društva kada vanjski revizor zaključi da postoji ozbiljna sumnja u sposobnost društva za daljnje uspješno poslovanje i sadrži napomenu da vanjski revizor ne preuzima nikakvu odgovornost za tačnost i objektivnost izvješćaja koji su bili predmet postupka revizije.
 - d) Revizorski izvješćaj, potpisuju i ovjeravaju ovlašteni revizor, u svoje ime, kao i odgovorna osoba revizorskog društva u ime revizorskog društva.

Član 24.

(Objavljivanje revizorskog izvješćaja)

- (1) U roku od četiri mjeseca od okončanja finansijske godine društvo je u obavezi Agenciji za nadzor dostaviti izvješćaj o obavljenoj vanjskoj reviziji zajedno sa revizorskim mišljenjem.
- (2) Revidirani finansijski izvješćaj iz člana 124. Zakona o osiguranju se objavljuje u roku i na način definisan stavom (1) ovog člana, a sadržaj sažetka revidiranog izvješćaja čine: skraćene šeme bilansa uspjeha i bilansa stanja, uključujući i vanbilansnu evidenciju, revizorsko mišljenje, mišljenje ovlaštenog aktuara te osnovni podaci o članovima uprave, nadzornog odbora, odbora za reviziju i ovlaštenog aktuara društva. Sažetak ne sadrži priloge i analize. Sažetak revidiranog finansijskog izvješćaja mora biti dostupan najmanje pet godina na internet stranici društva za osiguranje (web stranici).

IV. NEPRIHVATANJE REVIZORSKOG IZVJEŠĆAJA

Član 25.

(Neprihvatanje revizorskog izvješćaja)

- (1) Agencija za nadzor neće prihvatiti revizorski izvješćaj o provedenoj reviziji izvješćaja definisanih čl. 6. i 9. ovog Pravilnika, ako utvrdi da je isti sastavljen protivno odredbama Zakona o osiguranju, odredbama ovog Pravilnika i drugim podzakonskim aktima Agencije za nadzor, te zakona kojima se uređuje revizija i pravila revizorske struke, ili ako obavljenim nadzorom poslovanja društva ili na drugi način utvrdi da revizorsko mišljenje nije zasnovano na istinitim i objektivnim činjenicama.
- (2) Revizorski izvješćaj je neprihvatljiv Agenciji za nadzor ako postoje odstupanja između revidiranih finansijskih izvješćaja i stanja u društvu koje je Agencija za nadzor utvrdila neposrednim i/ili posrednim nadzorom.
- (3) Ako postoje razlozi za sumnju u istinitost, ispravnost i potpunost izvješćaja o reviziji, Agencija za nadzor može u postupku nadzora da zahtijeva korekciju od strane istog vanjskog revizora i/ili zahtijeva provjeru izvješćaja o reviziji od strane drugog vanjskog revizora.
- (4) O ustanovljenim propustima, nepravilnostima i/ili nezakonitostima u obavljenoj reviziji u radu vanjskog revizora Agencija za nadzor može obavijestiti organ nadležan za nadzor društava za reviziju.
- (5) U slučaju neprihvatanja revizorskog izvješćaja, Agencija za nadzor sljedeće dvije kalendarske godine neće odobriti izbor navedenog vanjskog revizora za bilo koje društvo registrovano kod Agencije za nadzor.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o vanjskoj reviziji ("Službene novine Federacije BiH", broj 93/16).

Član 27.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 021-3284-2/17
05. decembra 2017. godine
Sarajevo

Predsjednik
Stručnog savjeta
Mr. sci. **Edita Kalajdžić**, s. r.

PRILOG 1.

**UPITNIK
O UPRAVLJANJU RIZICIMA I UTICAJ NA
ADEKVATNOST KAPITALA**

- 1) Da li je adekvatnost kapitala izračunata u skladu s propisima Agencije za nadzor?
- 2) Da li je društvo pravilno i redovno izvještavalo Agenciju za nadzor o kapitalu i adekvatnosti kapitala?
- 3) Raspolaze li društvo dovoljnim kapitalom s obzirom na obim i vrstu poslova u osiguranju te pripadajuće rizike?
- 4) Ima li društvo izrađen plan za formiranje potrebne visine kapitala kako bi udovoljilo propisanoj adekvatnosti, u slučaju ugrožene adekvatnosti kapitala?
- 5) Da li je garantni fond umanjen za odbitne stavke za obavljanje poslova životnog osiguranja izračunat u skladu s propisima Agencije za nadzor?
- 6) Da li je garantni fond umanjen za odbitne stavke za obavljanje poslova neživotnog osiguranja izračunat u skladu s propisima Agencije za nadzor?
Upisuje se odgovor DA ili NE.
Ukoliko je odgovor negativan, potrebno je navesti odstupanja.

PRILOG 2.

**UPITNIK
O RADU INTERNE REVIZIJE**

- 1) Ima li društvo organiziranu internu reviziju kao samostalni organizacijski dio koji je funkcionalno i organizacijski odvojen od drugih organizacijskih dijelova?
- 2) Da li je interna revizija neposredno podređena upravi društva?
- 3) Da li su u društvu definisana pravila i strategije djelovanja interne revizije u saglasnosti s nadzornim odborom?
- 6) Ima li interna revizija stalan i cjelovit nadzor nad poslovanjem društva?
- 7) Djeluje li interna revizija u skladu sa načelima struke i standardima interne revizije, Etičkim kodeksom internih revizora te pravilima rada interne revizije?
- 8) Obavlja li internu reviziju društva barem jedno lice koje posjeduje certifikat ovlaštenog internog revizora u skladu sa zakonima koji regulišu ovu oblast?
- 9) Da li lica koja obavljaju posao interne revizije obavljaju i neke druge poslove u društvu?
- 10) Da li su lica koja obavljaju poslove interne revizije, članovi uprave društva?
- 11) Odobrava li odbor za reviziju društva godišnji plan i program interne revizije, kao i trogodišnji (strateški) plan interne revizije?
- 12) Da li odbor za reviziju društva obavještava/upoznaje nadzorni odbor društva o godišnjem planu i programu interne revizije, kao i trogodišnjem (strateškom) planu interne revizije?
- 13) Izdaje li interna revizija najmanje dva puta godišnje izvještaj o internoj reviziji u skladu sa Pravilnikom o internoj reviziji u društvu za osiguranje ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj:13/09)?
- 14) Dostavlja li interna revizija upravi društva i nadzornom odboru polugodišnje i godišnje izvještaje u skladu sa Pravilnikom o internoj reviziji u društvu za osiguranje ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj:13/09)?
- 15) Uvrštava li uprava društva na dnevni red skupštine godišnje izvještaje interne revizije?
- 16) Ako je pregledom poslovanja utvrđeno kršenje pravila upravljanja rizicima što bi za posljedicu moglo imati

nelikvidnost ili nesolventnost, odnosno sigurnost poslovanja, obavještava li interna revizija upravu društva, odbor za reviziju i nadzorni odbor društva redovno o svojim nalazima?

- 17) Ako pregledom poslovanja interna revizija utvrdi da je uprava društva kršila pravila upravljanja rizicima, obavještava li odbor za reviziju i nadzorni odbor?
- 18) Da li je interna revizija utvrdila obzirom na veličinu društva i obim poslovanja, dovoljno učinkovit sistem interne revizije?
- 19) Da li je interna revizija u potpunosti upoznata s politikama društva?
Upisuje se odgovor DA ili NE.
Ukoliko je potrebno, navesti pojašnjenje.

Na temelju članka 130. stavak (1) točka b), a u svezi sa člankom 123. stavak (2) i člankom 124. stavak (2) Zakona o osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", 23/17) i članka 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine na 9. sjednici održanoj 5.12.2017., donosi

**PRAVILNIK
O VANJSKOJ REVIZIJI**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom se propisuje način izbora vanjskog revizora, postupak vanjske revizije društava za osiguranje i reosiguranje, minimalni sadržaj revizije i revizorskog izvješća društava za osiguranje i reosiguranje (u daljnjem tekstu: društvo), razlozi i način neprihvatanje revizije, odnosno revizorskog izvješća.

**II. IZBOR VANJSKOG REVIZORA I POSTUPAK
VANJSKE REVIZIJE**

Članak 2.

(Izbor vanjskog revizora)

- (1) Skupština društva imenuje vanjskog revizora, uz prethodno pribavljanje suglasnosti Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor) na prijedlog za izbor vanjskog revizora.
- (2) Vanjski revizor pored ispunjavanja uvjeta utvrđenih propisima o računovodstvu i reviziji, koje dokazuje rješenjem o izdavanju dozvole za rad, mora ispunjavati i posebne uvjete:
 - a) da u godini na koju se odnosi revizija, nije kod istog društva obavljao usluge u svezi s procjenom vrijednosti društava, aktuarske usluge, interne revizije, menadžerske usluge i usluge ljudskih resursa, pravne i stručne usluge koje se odnose na proces revizije, savjetodavne, brokerske, dilerske ili investicijske usluge, što se potvrđuje izjavom direktora društva i izjavom direktora revizorskog društva ovjerenom kod nadležnog organa,
 - b) da u društvu u kojem obavlja reviziju u prethodnoj godini nije ostvario više od 50% ukupnog prihoda, što se dokazuje odgovarajućom knjigovodstvenom dokumentacijom - bilancom uspjeha i izjavom o naplaćenju naknadi za obavljanje reviziju u tom društvu,
 - c) da je u odnosu na društvo i dioničare društva neovisan, odnosno da nije u svezi odnos koji bi